

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

5051/25/פ

הצעת חוק הרשות לקידום הורות טובה ומיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא, התשפ"ה-2024

פרק א': מטרה והגדרות

1. מטרה
- מטרת חוק זה היא לקדם הורות מיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא, על מנת להבטיח את רווחתם, בריאותם, חינוכם והשתלבותם בחברה של ילדות וילדים בהווה ובעתיד וכן להבטיח את רווחתם של הורים בהווה ובעתיד, לטובת חיזוקם האישי ולטובת חיזוק החברה הישראלית כולה, ובכלל זה להביא לתיאום בין הגופים המטפלים בהורים ובמשפחה בישראל, ולקדם את הטיפול, הליווי, ההסברה הציבורית והחקיקה בתחומים של הורות ומשפחה.
2. הגדרות
- בחוק זה –
- "אדם עם מוגבלות" – כהגדרתו בסעיף 5 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998¹;
- "בית חולים" – כהגדרתו בסעיף 24 לפקודת בריאות העם, 1940², ובלבד שיש בו מחלקת יולדות או נשים;
- "הורה לעתיד" – אדם הנמצא בתהליכים שמטרתם הפיכתו להורה, בין שהפיכתו להורה היא ודאית ובין שאינה ודאית;
- "ילד או ילדה" – אדם שטרם מלאו לו 18 שנה;
- "לידה" – לידת וולד חי או לידה אחרי 15 שבועות של הריון;
- "המועצה" – המועצה שמונתה לפי סעיף 11;
- "המשרד" – משרד הבריאות;
- "קופת חולים" – כהגדרתה בסעיף 2 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994³;

¹ ס"ח תשנ"ח, עמ' 152.
² סעי' 1940, תוס' 1, עמ' (ע) 191, (א) 239.
³ ס"ח תשנ"ד, עמ' 8.

"ראש הרשות" – מי שמונה לפי סעיף 4 לעמוד בראש הרשות ;

"הרשות" – הרשות לקידום הורות טובה ומיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי
בריא, שהוקמה לפי סעיף 3 ;

"השר" – שר הבריאות.

פרק ב': הרשות לקידום הורות טובה ומיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא

סימן א': הקמת הרשות, תחומי פעולתה ותפקידיה

הקמת הרשות 3. מוקמת בזה במשרד הרשות להורות ומשפחה מיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא.

ראש הרשות – 4. (א) הממשלה תמנה לפי הצעת השר אדם שמתקיימים בו תנאי הכשירות מינוי ותנאי כשירות המפורטים בסעיף קטן (ג) לעמוד בראש הרשות ; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

(ב) תפקידי הרשות לפי חוק זה יבוצעו בידי ראש הרשות, תוך הסתייעות בעובדי הרשות, במינהלת הרשות ובמועצתה.

(ג) תנאי הכשירות הנדרשים כוללים את כל אלה :

(1) תואר ראשון לפחות ממוסד מוכר להשכלה גבוהה ;

(2) ניסיון מקצועי של שלוש שנים לפחות בתפקיד ניהולי או ניסיון מקצועי או מעשי של חמש שנים לפחות בתחום בריאות הנפש, ליווי הורים, מדיניות ציבורית, או בתחום דומה אחר.

עובדות ועובדי הרשות 5. עובדי הרשות יהיו עובדי המדינה ויחולו עליהם הוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1959⁴.

תחומי פעולתה של הרשות 6. (א) הרשות תגבש, תקדם ותעודד מדיניות תמיכה לאומית בתחום ההורות והמשפחה, ופעילות בהתאם למדיניות זו, במטרה לקדם הורות טובה ומיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא בהתאם למטרות חוק זה (להלן – תחומי פעולתה של הרשות).

(ב) גיבשה הרשות מדיניות באחד מתחומי פעולתה, תציג הרשות את מדיניותה לפני השר.

⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

(ג) מדיניות הרשות, כפי שאושרה בידי הממשלה, תחייב את משרדי הממשלה.

תפקידי הרשות 7.

מבלי לגרוע מהוראות סעיף 6, יכללו תפקידי הרשות גם את אלה:

(1) לעודד, לתאם ולקדם את פעולות משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וגופים אחרים הפועלים בתחומי פעולתה של הרשות;

(2) לקיים מעקב, פיקוח ובקרה על פעילות הגופים המנויים בפסקה (1), בנושאים בתחום ההורות והמשפחה, לרבות מעקב אחר יישום המלצות מבקר המדינה הנוגעות לתחומי פעולתה של הרשות;

(3) לתכנן ולקדם הקמת מסגרות פעולה ומתן שירותים לתמיכה ולטיפול בתחום ההורות והמשפחה, בהתאם להוראות חוק זה ולמדיניות שקבעה המועצה וכן לקבוע כללים והוראות לעניין פעילות המסגרות ומתן השירותים;

(4) לקדם הסברה והעמקת המודעות הציבורית לחשיבותה של הורות טובה ומיטיבה לקידומו של דור העתיד של תושבי מדינת ישראל, לרבות באמצעות מערכות החינוך ואמצעי התקשורת;

(5) לסייע ולייעץ לגופים מדינתיים, ומקומיים בנוגע להורות ומשפחה, ובכלל זה להכשיר מתאמי תמיכה להורות ולמשפחה ברשויות המקומיות, ולפקח עליהם;

(6) ליזום הקמה, של מערך מרכזים להורות ומשפחה ברשויות המקומיות, הגברת פעילותם של מרכזים קיימים ולפקח על פעילותם;

(7) לגבש ולקדם הליכי הכשרה והסמכה של כוח אדם מקצועי ייעודי במוסדות ובשירותים הפועלים בתחום ההורות והמשפחה, וכן תפקח על הליך ההכשרה והסמכה כאמור;

(8) להקצות משאבים מתקציב הרשות לגופים הפועלים בתחום התמיכה, המניעה, הטיפול והשיקום בתחום ההורות ומשפחה, בהתאם לכללים שתקבע המועצה;

(9) לרכז מידע ונתונים, ליזום מחקרים והליכי פיתוח ידע בתחום ההורות והמשפחה, בכפוף להוראות כל דין;

(10) ליזום ולקיים קשרים עם גופים בינלאומיים ועם גופים במדינות חוץ הפועלים בתחום ההורות והמשפחה;

(11) לפעול לקידום הצעות לחקיקה בתחום ההורות והמשפחה;

(12) להגיש חוות דעת על הצעות חוק וחקיקה משנה הנוגעות לתחום ההורות והמשפחה;

(13) להקים ולהפעיל מערכת להנגשת מידע בדבר התמיכה הקיימת להורים ולהורים לעתיד, לשם הסברה והעלאת המודעות הציבורית לתחומי ההורות והמשפחה, בשפות שונות ולמגוון אוכלוסיות ובכלל זה לאנשים עם מוגבלות;

(14) להקים ולהפעיל מוקד תמיכה ארצי לייעוץ ולדיווח בתחום ההורות והמשפחה; שיהיה מונגש בשפות שונות ולמגוון אוכלוסיות ובכלל זה לאנשים עם מוגבלות;

(15) לבצע כל תפקיד אחר שהוטל עליה לפי חוק זה.

קבלת מידע 8. (א) הרשות רשאית לדרוש מגוף מבוקר המנוי בסעיף 9(1) עד (6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]⁵, וכן מגוף מבוקר אחר המנוי בסעיף 9 לחוק האמור שהחליט עליו השר, כל ידיעה, מסמך או דין וחשבון (להלן – מידע), בתחומי פעולתה של הרשות, אשר נמצאים בתחום סמכותו של אותו גוף והדרושים לרשות לביצוע תפקידיה; גוף מבוקר ימסור לרשות את המידע על פי דרישתה.

(ב) מצא שר, שהגוף המבוקר הוא בתחומי פעילות משרדו, כי מסירתו של מידע עלולה לסכן את בטחון המדינה, את יחסי החוץ שלה או את שלום הציבור, רשאי הוא להורות כי לא יועבר אותו מידע; ואולם, אם ניתן להעביר לרשות חלק מן המידע שאין בגילוי סכנה כאמור, יועבר אותו החלק.

(ג) לא יימסר מידע לפי סעיף זה אם מסירתו אסורה לפי כל דין.

(ד) חבר במינהלת הרשות או במועצה לא יגלה מידע שנמסר לרשות לפי סעיף זה, אלא ברשות ראש הרשות.

חובת היוועצות 9. (א) משרד ממשלתי, רשות מקומית ותאגיד שהוקם בחוק, ייוועצו ברשות בעניינים הקשורים בתחומי פעולתה של הרשות, אם דרשה זאת הרשות.

(ב) הרשות תייעץ לגוף מבוקר, על פי בקשתו, בכל עניין הקשור לתחומי פעולתה של הרשות.

הכשרת מתנדבות ומתנדבים 10. הרשות תהיה רשאית להסתייע במתנדבות ומתנדבים לשם מילוי תפקידיה ומתנדבים

סימן ב': מועצת הרשות

⁵ ס"ח תשי"ח, עמ' 92.

השר ימנה לרשות מועצה בת 30 חברים, והם :

- (1) נציג השר, מקרב עובדי משרדו ;
- (2) נציג שר הרווחה והביטחון החברתי, מקרב עובדי משרדו ;
- (3) נציג שר החינוך, מקרב עובדי משרדו ;
- (4) נציג השר לביטחון לאומי, מקרב עובדי משרדו ;
- (5) נציג שר העלייה והקליטה, מקרב עובדי משרדו ;
- (6) נציג שר הפנים, מקרב עובדי משרדו ;
- (7) נציג שר הכלכלה והתעשייה, מקרב עובדי משרדו ;
- (8) נציג שר האוצר, מקרב עובדי משרדו ;
- (9) נציג הרשות לקידום מעמד האישה שבחר בו השר הממונה על הרשות לקידום מעמד האישה או נציג שבחר בו השר לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה, מקרב עובדי משרדו ;
- (10) נציג השר הממונה על המוסד לביטוח לאומי, מקרב עובדי המוסד ;
- (11) נציג מרכז השלטון המקומי ;
- (12) נציג משטרת ישראל, שימונה בהמלצת השר לביטחון לאומי ;
- (13) נציג ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך ;
- (14) נציג המועצה הציבורית להורים בישראל ;
- (15) נציג האגודה הישראלית למען הילד בגיל הרך ;
- (16) נציג ארגוני הנשים ;
- (17) נציג האגודה למען הלהט"ב ;
- (18) ארבעה נציגים מכל אחת מקופות החולים ;
- (19) נציג ההסתדרות הרפואית בישראל ;
- (20) נציג הסתדרות האחים והאחיות ;
- (21) נציג הסתדרות הפסיכולוגים ;

(22) נציג איגוד העובדים הסוציאליים ;

(23) נציג הסתדרות המורים ;

(24) שני מומחים בעלי רקע וניסיון אקדמי בתחומים מבין אלה : פסיכולוגיה, סוציולוגיה, חינוך, עבודה סוציאלית, קרימינולוגיה, רפואת ילדים או רפואת נשים, שימונו לאחר התייעצות עם מוסדות אקדמיים שיש להם עניין במדעי ההתנהגות או בחינוך, בהתפתחות הילד או בהורות ;

(25) שני מומחים בעלי רקע וניסיון אקדמי בתחומים מבין אלה – טיפול באלימות במשפחה, טיפול באלימות כלפי נשים, טיפול בקורבנות פגיעה מינית, טיפול בקורבנות פגיעה מינית בתקופת הילדות, טיפול בהתמכרויות ובהפרעות אכילה.

(ב) בהרכב המועצה יינתן ביטוי הולם בנסיבות העניין לייצוג של קבוצות האוכלוסייה האמורות בסעיף 15א לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1959.

תפקידי המועצה 12. המועצה תתווה את מדיניות הרשות ותפקח על פעילותה, ובכלל זה –

(1) תקבע את המדיניות הכללית של הרשות ;

(2) תתווה קווי פעולה לפעילות הרשות והגדרת סמכויותיהם של ראש הרשות ומינהלת הרשות ;

(3) תקבע תכניות עבודה שנתיות ;

(4) תאשר את הצעות תקציב ותדון בדוחות הכספיים ;

(5) תבצע מעקב ופיקוח אחר ביצוע המדיניות, התכניות והתקציבים של הרשות ;

(6) תנחה את מינהלת הרשות ;

(7) תדון ותחליט בכל עניין אחר שנראה למועצה דרוש לביצוע תפקידיה.

מינוי ועדות משנה 13. (א) המועצה רשאית למנות ועדות מבין חבריה ולאצול להן מסמכויותיה, למעט סמכויותיה לפי פסקאות (1) עד (4) לסעיף 12.

(ב) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), המועצה תמנה, מקרב חבריה, ועדות משנה כמפורט להלן :

(1) ועדת משנה לנושאי הסברה והנגשת מידע, שתייעץ ותמליץ למועצת הרשות בתחום ההסברה והנגשת המידע, ובכלל זה בעניין הקמת מוקד התמיכה הארצי, ומערכת הנגשת המידע; בראש ועדת המשנה לפי פסקה זו יעמוד חבר המועצה לפי פסקה (13) או (14) לסעיף 11;

(2) ועדת משנה לעניין תמיכה וסיוע לנשים ובני זוגן בתקופת ההיריון, שתייעץ ותמליץ למועצת הרשות בתחום התמיכה והטיפול בהורים ובהורים לעתיד בתקופת ההיריון; בראש ועדת המשנה לפי פסקה זו יעמוד חבר המועצה לפי פסקה (24) לסעיף 11;

(3) ועדת משנה לעניין תמיכה בהורים וילדים עם מוגבלות, שתייעץ ותמליץ למועצת הרשות בנושאי תמיכה בהורים ובהורים לעתיד עם מוגבלות, וכן בהורים ובהורים לעתיד לילדים עם מוגבלות; בראש ועדת המשנה לפי פסקה זו יעמוד חבר המועצה לפי פסקה (24) לסעיף 11;

(4) ועדת משנה לעניין תחום ההורים והילדים בסיכון, שתייעץ ותמליץ למועצת הרשות בנושאי תמיכה, מניעה, טיפול, שיקום, דיווח ומדיניות ענישה במצבי סיכון של הורים, הורים לעתיד וילדים; בראש ועדת המשנה לפי פסקה זו יעמוד חבר המועצה לפי פסקה (2) לסעיף 11;

(5) ועדת משנה לעניין תמיכה וסיוע לנשים שתייעץ ותמליץ למועצת הרשות בנושאי סיוע לנשים בתקופת ההיריון, הלידה, ובשלושת החודשים הראשונים לאחר הלידה.

מינוי יועצות בנושאי מיעוטים	14.	מועצת הרשות תהיה רשאית למנות יועצות ויועצים לצורך מילוי תפקידיה, ובכלל זה בתחום הנגשת שירותי הרשות לבני מיעוטים שונים.
יושב-ראש	15.	השר ימנה מבין חברי המועצה יושב-ראש למועצה, וכן יהיה רשאי השר למנות מבין חברי המועצה ממלא-מקום ליושב ראש המועצה.
תקופת כהונה	16.	תקופת כהונתם של חברי המועצה שמונו בהתאם לסעיף 11 תהיה שלוש שנים.
סיום כהונה	17.	(א) תמה כהונתו של חבר מועצה, ניתן יהיה למנותו מחדש לתפקידו כחבר במועצה.
(ב) חבר מועצה שכהונתו תמה יוסיף לכהן עד מינוי חבר אחר במקומו, או עד מינויו מחדש, לפי העניין.
פקיעת כהונה	18.	חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה ;

(2) נבצר ממנו בדרך קבע למלא את תפקידו.

העברת חבר מועצה 19. השר רשאי להעביר חבר מועצה מכהונתו בהתקיים אחד מאלה :
מתפקידו

(1) הורשע בעבירה שיש עמה קלון ;

(2) נעדר ללא סיבה מוצדקת מארבע ישיבות רצופות של המועצה ;

(3) אם הוא נציג הממשלה – חדל לעבוד במשרד שבו עבד בעת מינויו, ואם הוא נציגו של כל גוף אחר, חדל למלא את תפקידו באותו הגוף.

חילופי חברים 20. התפטר חבר מועצה מתפקידו, הועבר מכהונתו או נפטר, יתמנה במקומו חבר אחר באותה דרך בה נתמנה אותו חבר מועצה.

21. סדרי מינהל ודיון והחזר הוצאות (א) השר, בהתייעצות עם המועצה, רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר מניין חוקי, דרכי כינוס המועצה וועדותיה וניהול ישיבותיהן, סדרי ההצבעה, סמכויות יושב ראש המועצה או יושב ראש ועדה.

(ב) המועצה וועדותיה יקבעו את סדרי עבודתן אם לא נקבעו בתקנות כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) המועצה תתכנס ארבע פעמים בשנה לפחות.

(ד) השר רשאי לקבוע הוראות בדבר תשלום גמול לחבר מועצה או לחבר מינהלה, שאינו עובד המדינה, בעבור השתתפות בישיבות המועצה או בישיבות המינהלה או בדבר תשלום החזר הוצאות שהוציא לצורך השתתפות בישיבות המועצה או המינהלה.

סימן ג': מינהלת הרשות

22. חברי מינהלת הרשות (א) השר ימנה מינהלת לרשות, אשר תפעל לביצוע תפקידי הרשות בהתאם להנחיות המועצה.

(ב) אלו יהיו חברי המינהלת :

(1) ראש הרשות, והוא יהיה יושב הראש ;

(2) סגן ראש הרשות ;

(3) נציג שר הרווחה והביטחון החברתי, מקרב עובדי משרדו ;

(4) נציג שר החינוך, מקרב עובדי משרדו ;

- (5) נציג השר, מקרב עובדי משרדו ;
- (6) נציג שר האוצר, מקרב עובדי משרדו ;
- (7) נציג שר הכלכלה והתעשייה, מקרב עובדי משרדו ;
- (8) נציג השר לביטחון לאומי, מקרב עובדי משרדו ;
- (9) נציג מרכז השלטון המקומי ;
- (10) שלושה נציגי ציבור שאינם עובדי המדינה.

- ממונה מחקר 23. מינהלת הרשות תהיה רשאית למנות יועץ בעל מומחיות בעריכת מחקרים בתחומי פעילותה לצורך תכלול הידע המקצועי הנדרש למילוי תפקידיה.
- סמכויות המינהלת 24. מינהלת הרשות מוסמכת לבצע בשם הרשות כל פעולה הדרושה למילוי תפקידי הרשות על פי חוק זה, למעט פעולות שיוחדו בחוק זה למועצה.
- פרק ד': שירותי תמיכה, טיפול ושיקום לחורים ולחורים לעתיד**
- סימן א': מוקד תמיכה ארצי**
- הקמת מוקד תמיכה ארצי 25. (א) הרשות תקים ותפעיל מוקד תמיכה ארצי בנושא הורות ומשפחה.
- (ב) מוקד התמיכה הארצי יעניק תמיכה וייעוץ לציבור בענייני ההורות והמשפחה ובכלל זה, לגורמים טיפוליים וחינוכיים, ולכל אדם החושש לשלמו של הורה או הורה לעתיד.
- (ג) ראש הרשות או מי שימונה לכך, יקבע לאחר היוועצות במשרדי הממשלה ובארגוני חברה אזרחית, הוראות מקצועיות לעניין הפעלת מוקד התמיכה, ובכלל זה לעניין המצוקות העיקריות שבגינן עשויות להתקבל פניות במוקד, וכן בעניין אופן מתן המענה לפניות המתקבלות במוקד ובעניין המעקב אחריהן.
- (ד) פעילות מוקד התמיכה הארצי תהיה מונגשת בשפות שונות ולמגוון אוכלוסיות ובכלל זה לאנשים עם מוגבלות.
- (ה) המוקד יכלול מרכז מענה לפניות הציבור (בסימן זה – המרכז) ומחלקת הסברה.

- מרכז מענה לפנייות 26. (א) המענה לפנייות הציבור במרכז יינתן בידי אנשי מקצוע בעלי הכשרה מתאימה וייעודית; ההכשרה תכלול היבטים רב תחומיים בהורות הציבור ובהתפתחות הילד, ובכלל זה מתן מענה למצוקות נפשיות, גופניות, רגשיות, זוגיות וחברתיות של ההורים ושל הילד.
- (ב) המענה שיינתן במרכז יותאם לפונים ממגזרים שונים בחברה הישראלית.
- (ג) עובדי המרכז ישתתפו בהדרכה תקופתית, אשר תועבר במשותף על ידי פסיכולוג המומחה בהתפתחות הילד ועל ידי אח בעל מומחיות בטיפול בנשים בהריון ובילדים.
- הפעלת המרכז 27. (א) המרכז יופעל באופן טלפוני ובאופן ממוחשב.
- (ב) המרכז יופעל ברציפות ולאורך כל שעות היממה.
- (ג) ראש הרשות יקבע הוראות באישור וועדת העבודה והרווחה של הכנסת לעניין אופן הפעלת המרכז, ובכלל זה בנוגע לנוכחותם של גורמי מקצוע בשעות הפעילות.
- מחלקת הסברה 28. (א) מחלקת הסברה במוקד התמיכה הארצי תפעל להפקת ולהפצת חומרי הסברה ומידע רלוונטי עבור הורים והורים לעתיד.
- (ב) חומרי ההסברה יכללו מידע בדבר אפשרויות התמיכה הקיימות להורים ולהורים לעתיד, וכן עצות מעשיות להתמודדות עם קשיים שונים שיכול ויתעוררו בקרב הורים או הורים לעתיד.
- (ג) חומרי ההסברה יופצו לציבור הרחב בהתאם להוראות הרשות, באמצעות המשרד, קופות החולים, ומרכז השלטון המקומי.
- (ד) נוסף על האמור בסעיף קטן (ג), מחלקת ההסברה תפעיל מערך הסברה ממוחשב להפצת מידע להורים ולהורים לעתיד.
- (ה) המידע שמופץ על ידי מחלקת ההסברה יהיה מונגש ומותאם בשפות שונות ולמגוון אוכלוסיות ובכלל זה לאנשים עם מוגבלות.
- הנהלת מוקד התמיכה הארצי 29. (א) מינהלת הרשות תמנה את הנהלת מוקד התמיכה הארצי, וזה יהיה הרכבה:
- (1) מומחה בעל רקע אקדמאי או ניסיון מעשי בתחומי פעילות המוקד;

(2) מומחה בעל רקע אקדמי או ניסיון מעשי בתחום ההסברה והנגשת מידע או ניסיון מעשי בתחום פיתוח ותפעול מוקדים טלפונים ומקוונים.

(ב) מינהלת הרשות תמנה מנהל למוקד התמיכה הארצי.

30. הקמת מרכזים להורות ומשפחה ברשויות מקומיות (א) הרשות תקים בכל רשות מקומית מרכז בין-תחומי להורות ומשפחה; לעניין זה "מרכז בין-תחומי להורות ומשפחה" – מרכז בין-תחומי, שבמסגרתו יפעלו מסגרות טיפוליות וחינוכיות, לפי המפורט להלן:

(1) תחנות לבריאות המשפחה;

(2) יחידה להתפתחות הילד;

(3) מעון יום;

(4) יחידת העשרה המציעה פעילויות קבוצתיות לתינוקות, לפעוטות ולהוריהם;

(5) יחידת הדרכה והכשרה המעניקה שירותי תמיכה למשפחות בסיכון;

(6) יחידת הכשרה מקצועית לצוותי החינוך והרווחה ברשות המקומית;

(7) מרכזי ייעוץ לתזונה נכונה;

(8) יחידת הכנה ללידה;

(9) מרכז לגיל הרך ובו יחידה להתפתחות הילד.

(ב) במרכזים אלו יינתנו שירותים טיפוליים בתחום ההורות והמשפחה, ובכלל זה מעגלי שיח לאחר לידה, יעוץ הנקה, הדרכה לעיסוי תינוקות, הרצאות בנושאים משתנים הנוגעים להורות ומשפחה ומענה נפשי לרבות להורים הסובלים מדיכאון לאחר לידה.

(ג) המרכזים יעניקו שירותי ייעוץ וביקורי בית בהתאם לצורך.

(ד) במרכזים יוצבו נציגי מיצוי זכויות מטעם המוסד לביטוח לאומי.

(ה) השירות במרכז יינתן בשפה העברית ובשפה הערבית ובשפות נוספות כפי שיורה ראש הרשות.

(ו) פעילות המרכזים תמומן מתקציב משרד הבריאות, למימון פעילות המרכזים, ייקבע תקציב שנתי במסגרת הקצאה לתחום פעולה נפרד – הורות ומשפחה – בסעיף תקציב משרד הבריאות בחוק התקציב השנתי; בסעיף זה, "תחום פעולה" ו"סעיף תקציב" – כהגדרתם בחוק תקציב שנתי, כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.⁶

(ז) ראש הרשות יורה על זמני המתנה מרביים לתורים במרכזים, ועל מספר מטופלים מרבי לאיש צוות במרכז.

סימן ב': שירותים להורים לעתיד

31. הכשרת צוותים רפואיים לאיתור קשיים בקרב הורים או הורים לעתיד

משרד הבריאות בהנחיית הרשות יעביר הכשרות והדרכות לאנשי הצוות הרפואי המעניקים שירות רפואי להורים לעתיד, במחלקות הילדים והילדות ובמרפאות לבריאות האישה, בדבר איתור קשיים נפשיים, גופניים, רגשיים, זוגיים וחברתיים בקרב ההורים לעתיד, וכן בדבר הנגשת מידע להורים לעתיד, ובכלל זה אודות מערכות התמיכה הקיימות עבורם.

32. הכשרת עובדי רווחה

(א) משרד הרווחה והביטחון החברתי בהנחיית הרשות יעביר הכשרות והדרכות לעובדים סוציאליים ואנשי צוות אחרים המעניקים שירותי רווחה להורים לעתיד במצבי סיכון; בסעיף זה, "מצבי סיכון" – משפחות שבראשן הורה עצמאי, הורים לעתיד שאחד מהם הוא מובטל, הורה לעתיד שהוא אסיר או אסיר לשעבר, ובני זוגם, וכל מצב סיכון לפי המדיניות שקבעה המועצה.

(ב) הרשות ומשרד הרווחה והביטחון החברתי יזמו הקמה והפעלת קבוצות תמיכה להורים לעתיד במצבי סיכון, בהנחיית פסיכולוג או עובד סוציאלי שהם בעלי מומחיות בתחום.

(ג) ראש הרשות יפרסם הוראות לעניין קביעת תכניות טיפול פרטניות עבור הורים ועבור הורים לעתיד בעת הצורך.

(ד) משרד הרווחה והביטחון החברתי יגיש לרשות לא יאוחר מיום 31 במרץ בכל שנה, דין וחשבון שנתי, ובו פירוט הפעילויות כאמור שנערכו בשנה שקדמה לה.

33. הכשרת צוותים חינוכיים

(א) משרד החינוך בהנחיית הרשות יעביר מדי שנה, הכשרות והדרכות לצוותים החינוכיים בבתי הספר ובגני הילדים בדבר איתור קשיים בתחום הורות ומשפחה וקשיים נפשיים, גופניים, רגשיים, זוגיים וחברתיים בקרב הורים, בני זוג לאחר לידה ובני משפחתם.

⁶ ס"ח תשמ"ה, עמ' 60.

(ב) הדרכת הצוותים החינוכיים תושלם בתוך שלוש שנים מכניסתו לתוקף של חוק זה.

(ג) משרד החינוך יגיש לרשות, לא יאוחר מיום 31 במרץ בכל שנה, דין וחשבון שנתי, ובו פירוט הפעילויות כאמור שנערכו בשנה שקדמה לה.

סימן ג': שירותים להורים מהחודש הראשון לאחר לידה

34. שירותים לאחר לידה הניתנים על ידי בית חולים

הרשות תעביר הכשרות והדרכות לצוותים רפואיים וסיעודיים במחלקות יולדות ונשים בבתי חולים, בדבר איתור קשיים נפשיים, גופניים, רגשיים, זוגיים וחברתיים בקרב הורים או הורים לעתיד, בני זוגם ובני משפחתם לאחר הלידה.

35. הדרכה להורים טרם שחרור היולדת והתינוק מבית החולים

בית חולים יספק הדרכה להורים טרם שחרור היולדת והתינוק ממחלקת היולדות, בדבר טיפול בסיסי בתינוק; ההדרכה תכלול התייחסות להיבטים גופניים, נפשיים ורגשיים בילד ובהוריו.

36. מסירת מידע להורים בדבר מערכות תמיכה

בית החולים ימסור להורים מידע בדבר מערכות התמיכה הקיימות עבורם, ובכלל זה חומרי הסברה מטעם מוקד התמיכה הארצי.

37. הכשרות לצוותים רפואיים לאיתור קשיים בקרב בני זוג לאחר לידה

הרשות, באמצעות קופות החולים והמשרד, תעביר הכשרות והדרכות בבתי הספר לרפואה ובבתי ספר לסיעוד וכן לרופאי ילדים, אחיות בריאות הילד, אחיות מיילדות ואנשי צוות אחרים המעניקים שירות רפואי לילדים בחודש הראשון לחייהם, בדבר איתור קשיים נפשיים, גופניים, רגשיים, זוגיים וחברתיים בקרב בני זוג לאחר לידה, וכן בדבר אופן יידוע ההורים אודות מערכות התמיכה הקיימות עבורם, הכשרות אלו יהיו חלק קבוע בתוכנית הלימודים בבתי הספר לרפואה ובבתי הספר לסיעוד, וכן בהשתלמויות המועברות לאנשי הצוות הרפואי.

38. מפגשי תמיכה והדרכה לאחר הלידה

(א) במרפאות קופת חולים או בתחנות לבריאות המשפחה, יתקיימו מפגשי תמיכה קבוצתיים עבור נשים והורים לאחר לידה, בהנחיית פסיכולוג בעל מומחיות בתחום, שבמסגרתם יושם דגש על בניית הקבוצה כמערך של קהילה תומכת של הורים; מפגשים כאמור יתקיימו גם עבור נשים וזוגות שחוו לידת ולד שאינו בין החיים.

(ב) במרפאות קופת חולים או בתחנות לבריאות המשפחה, יתקיימו סדנאות הדרכה לטיפול בתינוק עבור ההורים, ובמסגרתן יבוצעו הדרכות ייעודיות לתחומי טיפול שונים כפי שיורה ראש הרשות.

39. ביקור אחות בבית התינוק לאחר הלידה (א) במהלך השבוע הראשון שלאחר שחרור התינוק מבית החולים, תגיע לביתו בתיאום עם ההורים ולפי בחירתם, אחות מומחית מטעם קופת החולים שבה חבר אחד מבני הזוג אשר עברה את הכשרת הרשות, ותנחה את ההורים בנוגע להיבטים גופניים, נפשיים, רגשיים, זוגיים וחברתיים, ובדבר דרכי הטיפול בתינוק בשלבים הראשונים לחייו, וכן, תפנה את ההורים לביקור במרכז להורות ומשפחה.

(ב) ראש הרשות יקבע הוראות לעניין תכנית הביקורים ותדירותם.

(ג) במהלך הביקור האחות תסייע ליולדת למלא שאלון שמטרתו זיהוי טראומה, דכאון לאחר לידה וקשיים נוספים כפי שינחה ראש הרשות.

(ד) ראש הרשות יורה על הכשרות ייחודיות והדרכות תקופתיות שהמשרד יעביר לאחיות המבצעות ביקורים אלו.

40. דיווח לרשות המשרד יגיש לרשות עד 31 במרץ בכל שנה דין וחשבון שנתי ובו פירוט הפעילויות שביצעו המשרד, בתי החולים, וקופות החולים בשנה שקדמה לה לפי פרק זה.

41. שירותים הניתנים על ידי הרשות המקומית (א) בכל רשות מקומית יוקם מרכז להורות ומשפחה, שבו יינתנו שירותי יעוץ ותמיכה כמפורט להלן להורים ולבני זוגם לאחר הלידה, וכן מענים לתמיכה בקשיים נפשיים ובכלל זה מענה להורים הסובלים מדיכאון לאחר לידה:

(1) יעוץ מטעם עובד סוציאלי;

(2) יעוץ תזונה מטעם תזונאי;

(3) שירותי רפואת משפחה ורפואת ילדים;

(4) שירותי רפואת נשים;

(5) שירותי בריאות הנפש;

(6) יעוץ הנקה.

42. תיקון חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, בתוספת השנייה, בחלק הראשון, אחרי פרט 21א יבוא:

⁷ ס"ח התשנ"ד, עמ' 56.

"שירותים עבור 21ב. (1) שירותי תמיכה ויעוץ עבור הורים, הורים להורים והורים לעתיד
לעתיד ובני זוגם בעניינים הנוגעים להורות ולידה;
לעתיד

(2) סדנאות וקורסי הכנה ללידה אשר יכללו מפגשים קבוצתיים בהנחיית פסיכולוג בעל מומחיות בתחום;

(3) ביקור אחות בבית היולדת לאחר הלידה;

(4) סדנאות הדרכה לטיפול בתינוקות;

(5) מפגשי תמיכה קבוצתיים עבור נשים והורים לאחר לידה, בהנחיית פסיכולוג בעל מומחיות בתחום;

(6) מפגשי תמיכה קבוצתיים עבור נשים וזוגות שחוו לידת וולד שאינו בין החיים."

תיקון חוק עבודת נשים 43. בחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954⁸, בסעיף 7(א), בסופו יבוא "ואולם אם ההפלה אירעה החל מהשבוע ה-15 להיריון היא רשאית להיעדר מהעבודה למשך 15 שבועות".

תיקון חוק הביטוח הלאומי 44. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995⁹ – הלאומי

(1) אחרי סעיף 61 יבוא:

"סימן ה'1: גמלת סיוע במקרים מיוחדים

סיוע לאישה במקרה 61א. (א) בסעיף זה – של הפלה מאוחרת

"הפלה מאוחרת" – אבדן הריון שאירע מהשבוע ה-15 להיריון ואינו לידה;

"היום הקובע" – מועד ההפלה המאוחרת;

"מבוטחת" – עובדת או עובדת עצמאית המבוטחת לפי פרק י"א.

⁸ ס"ח התשי"ד, עמ' 154.
⁹ ס"ח תשנ"ה, עמ' 210.

(ב) מבוטחת שעברה הפלה מאוחרת ובשלה אין היא עובדת או עוסקת במשלח ידה, זכאית לתשלום גמלה בגובה דמי הלידה שהייתה זכאית להם אילו הייתה יולדת, בעד פרק זמן כמפורט להלן בהתאם לתקופה שבה שולמו בעדה דמי ביטוח:

(1) בעד פרק זמן של 15 שבועות – אם שולמו בעדה דמי ביטוח בעד 10 חודשים מתוך 14 החודשים שקדמו ליום הקובע או בעד 15 חודשים מתוך 22 החודשים שקדמו ליום הקובע;

(2) בעד פרק זמן של 8 שבועות – אם שולמו בעדה דמי ביטוח בעד 6 חודשים מתוך 14 החודשים שקדמו ליום הקובע.

(ג) מבוטחת הזכאית לתשלום על פי כל חיקוק, הסכם קיבוצי כהגדרתו בסעיף 180 או הסדר קיבוצי אחר, תקנון של קופת גמל, חוזה עבודה או תקנון של קרן ביטוח או פנסיה, בעד התקופה שבה היא זכאית לגמלה לפי סעיף זה, לא תשולם לה גמלה לפי סימן זה בעד אותה תקופה, ואולם לא תישלל זכותה של מבוטחת לגמלה לפי סעיף זה בשל זכאותה לדמי מחלה לפי סעיף 7(א) לחוק עבודת נשים, ובלבד שלא ישולמו לה דמי מחלה וגמלה לפי סעיף זה בעד אותה תקופה."

(2) לפני סעיף 65 יבוא –

"סימן ח': גמלה לתמיכה ביולדת הסובלת מדיכאון לאחר לידה

הגדרות – סימן ח' 64א. בסימן זה –

"דיכאון לאחר לידה" – מצב רפואי נפשי בתקופה שלאחר הלידה, הנובע מההיריון או מהלידה ומונע מהיולדת לתפקד בחיי היום יום, לרבות חזרה למקום עבודתה, והכל בהתאם לאישור רפואי בכתב;

"מבוטח" – מבוטח לפי סעיף 240;

"מבוטחת" – מבוטחת לפי סעיף 40.

גמלה בשל סיוע 64.ב. (א) גמלה לפי סעיף זה, תשולם לתקופה בת 30 ימים, למבוטח המעניק סיוע למבוטחת שאובחנה כסובלת מדיכאון שלאחר לידה באמצעות עזרה בטיפול בה, בילדיה ובעבודות הבית.

(ב) השר יקבע את הבאים –

(1) תנאים לתשלום הגמלה;

(2) שיעורי הגמלה;

(3) דרכי תשלום הגמלה;

(4) הוראות בדבר הגשת תביעה לגמלה ודרכי הוכחתה.

תיקון חוק דמי מחלה (היעדרות עקב הריון ולידה של בת זוג), התש"ס-2000¹⁰, בסעיף 1, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

45. תיקון חוק דמי מחלה (היעדרות עקב הריון ולידה של בת זוג)

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), עובד זכאי לזקוף עד 30 ימים בשנה של היעדרות, בהתאם לכללים שקבע שר העבודה, בשל דיכאון לאחר לידה של בת זוג, על חשבון תקופת המחלה הצבורה שלו; לעניין זה, "דיכאון לאחר לידה" – מצב רפואי נפשי בתקופה שלאחר הלידה, הנובע מההיריון או מהלידה ומונע מהיולדת לתפקד בחיי היום יום, לרבות חזרה למקום עבודתה, והכל בהתאם לאישור רפואי בכתב."

דברי הסבר

¹⁰ ס"ח התש"ס, עמ' 222.

מדי שנה, מדינת ישראל משקיעה משאבים רבים בסיוע וטיפול במשפחות קשות יום ובלדות וילדים שגדלו למשפחות לא מיטיבות, ובכלל זה לנפגעות ונפגעי אלימות במשפחה ואלימות מינית, התעללות והזנחה.

על פי נתוני המועצה לשלום הילד העדכניים לשנת 2022, בישראל חיים כ-432 אלף ילדים המוכרים לרווחה כילדים בסיכון ובמצבי מצוקה. בין השנים 2017-2019 חלה עלייה של כ-19% במספר הילדים נפגעי עבירות מין ואלימות שטופלו במרכזי הגנה, ובין השנים 2019-2021 חלה עלייה של כ-33% במספר הקטינים שבעניינם הוגשו על ידי עובדים סוציאליים בקשות לקבלת פטור מדיווח למשטרה בגין התעללות פיזית, הזנחה והתעללות מינית (המועצה הלאומית לשלום הילד, השנתון הסטטיסטי, "ילדים בישראל 2022", עמ' 5-6). בנוסף, על פי אחת ההערכות המחקריות הבולטות, אחד או אחת מכל שבע ילדים וילדות עברו פגיעה מינית במסגרת המשפחה, כאשר 6% בלבד מסך הפגיעות המיניות מדווחות לרשויות.

הצעת החוק נועדה לסייע להורים ולהורים לעתיד בהקמת תא משפחתי מתפקד ובריא, וכן לצמצם את תופעות האלימות במשפחה והפגיעה בילדים ולהבטיח גידול מיטבי, איכותי ובטוח של ילדים בישראל. לצורך כך, מוצע כי תוקם במשרד הבריאות הרשות להורות ומשפחה מיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא. הקמת הרשות תגדיל את רווחתם של אזרחי ישראל, תסייע לצמצום תופעות חברתיות שליליות בחברה בטווח הקצר, וכן תוביל לצמצום במשאבים המוקדשים לשיקום ולטיפול בנפגעים מאלימות במשפחה בטווח הארוך.

כיום, לא קיים גוף ממשלתי אחד המקשר בין כלל משרדי הממשלה בכל הנוגע לפעילותם בתחומי ההורות ומשפחה. משרדי ממשלה רבים עוסקים בנושא, אך פעילותם אינה בהכרח מתואמת.

מוצע כי הרשות שתוקם במשרד הבריאות כאמור, תקבע מדיניות תמיכה לאומית בהורים ובמשפחה, וזאת במטרה לקדם הורות טובה ומיטיבה ותפקוד הורי ומשפחתי בריא. כל זאת, על מנת להבטיח את רווחתם, בריאותם, חינוכם והשתלבותם בחברה של ילדים וילדות בהווה ובעתיד.

בנוסף, מוצע להרחיב את המענים הניתנים מטעם המדינה להורים ולמשפחות. בין היתר, מוצע להרחיב את מערך התחנות לבריאות המשפחה, ואלו יהיו חלק ממרכזים שיינתן בהם מענה הוליסטי להורים ולמשפחות. באמצעות מרכזים אלו, יוענקו להורים וילד שירותים רבים כגון: קבוצות תמיכה להורים, ביקורי בית, העברת הדרכות להורים, סדנאות ושירותים נוספים.

כן מוצע, כי יוקם מוקד תמיכה ארצי בנושא ההורות ומשפחה. המוקד יעניק תמיכה וייעוץ להורים, להורים לעתיד, לגורמים טיפוליים וחינוכיים, ולכל אדם החושש לשלומם של הורה.

מוצע בנוסף, כי במסגרת פעילותה הרשות תעביר הכשרות לצוותים רפואיים, צוותים חינוכיים ולצוותי רווחה, בכל הנוגע לאיתור קשיים נפשיים, גופניים, רגשיים, זוגיים וחברתיים בקרב ההורים והילד.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ז בחשוון התשפ"ה (18.11.2024)

